Ч. 226 (15.037). Львів, середа 12. жовтня 1938. Opłata pocztowa uiszczana gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ. РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Американські українці протестують
перед сиґнатарями мінхенського договору проти мадярських претенсій до Закарпатської України.

Як подає Українська Пресова Служба з Ню Йорку, уповноважені представники українських організацій в Америці запротестували рішуче перед дипльоматичними представниками держав-учасників конференції в Мінхені, проти всяких спроб Мадярщини збільшувати свою територію коштом інших народів, зокрема коштом українців.

Це йшло би у розріз з устійненим у Мінхені пляном перебудови чехо-словацької республіки на національно-територіяльному принціпі.

Дальші переговори у Комарні.

Вчорашня конференція в Комарні (Комором) протягнулася від год. 14. до 16.45.

По звороті мадярської делеґації на мадярську сторону, появився урядовий комунікат, який стверджує, що мадярська та словацька делеґація, відбули 10. ц. м. в год. 14-ій конференцію, на якій словацька делеґація представила своє становище.

В понеділок в год. 9. рано відбулося засідання експертів, опісля в год. 15. обі делеґації продовжували переговори.

ЯКІ ЗЕМЛІ ХОТЯТЬ МАДЯРИ ВІДІБРАТИ СЛОВАЧЧИНІ?

Кружать поголоски, що мадярська делеґація **домагається звороту словацьких просторів, що лежать на полудне від лінії — Девени, Братислава, Шеред, Нітра, Лосонч, Ґельніч, Кошиці.**

СТАНОВИЩЕ СЛОВАКІВ ДО МАДЯРСЬКИХ ДОМАГАНЬ.

Не відомо ще досі, на які уступки піде Словаччина. На вчорашній конференції словаки висунули тільки деякі застереження щодо вимог Мадярщини, але свого становища ще докладно не спрецизували. З ходу нарад та заяв словаків до обговорюваних справ виходить, що вони погоджуються засадничо відступити мадярські території, на яких мадярська більшість є безсумнівна.

СПРАВА СПИШУ.

Дня 9. ц. м. відбулося в Будапешті засідання Товариства полудневих спишан; на цьому засіданні ухвалили рішення, щоб полудневий Спиш прилучити до Мадярщини. На зібранні були приявні представники німецької меншини.

ТАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПЛЄБІСЦИТУ НА ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Кореспондент Райтера доносить з Комарна, що **крім жалання простору, що лежить здовж мадярського кордону, мадярська делеґація зажадала плєбісциту на Закарпатті.**

МАДЯРСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ ОЦІНИТЬ ДОБРУ ВОЛЮ СЛОВАЧЧИНИ.

Мадярська Телеграфічна Аґенція стверджує, що переговори в Комарні ідуть у приязній атмосфері. Потверджує це мадярський міністр гр. Телекі, який підкреслив, що приязнь обох народів утвердилася за час війни та спільних визвольних змагань. Виявом доброї волі зі сторони Словаччини було те, що вона віддала Мадярщині дві місцевости. Мадяри вважають це символічною згодою Словаччини на територіяльні уступки.

ПИТАННЯ ПЛЄБІСЦИТУ.

Підчас нарад мадярська делеґація заявила, що вона є за самовизначенням інших народів, бо вони самі поступають по думці цієї засади і це на їх думку конечне для збереження мира в Европі. Лиш у випадку цілковитого зреалізування самовизначення народів, можливий щирий і тревалий мир.

Мадяри підкреслюють, що при дальших переговорах в Комарні уживатимуть тих самих засад, що при розвязці судетського питання. Не можна ще сьогодні передбачити, як залагодять справу стрефи, в якій мав би відбутись евентуальний плєбісцит.

Українські повстанці намагалися здобути лет. майдан у Києві.

В ночі з минулої неділі на суботу мешканців Києва розбудила стрілянина, у місті вибухла паніка. Виявилося, що

на летунський майдан напав гурт озброєних людей, які убили стійкових та намагались опанувати летунський майдан і літаками. Заалярмоване військо звело з напасниками битву — з обох сторін є убиті й ранені.

Як говорять у Києві, цей напад виконала ватага українських повстанців, що оперують у Київщині.

Після перестрілки повстанці відступили до недалеких лісів; вислано за ними погоню.

Військова влада скріпила охорону військових обектів. (АТЕ).

ПРОЩІ НА МОГИЛУ ШЕВЧЕНКА ЗАБОРОНЕНІ.

Нарком внутрішніх справ УССР заборонив звиджувати Шевченкову могилу. Відвідувати могилу можна лиш за окремим дозволом і в товаристві комуністичних інструкторів.

Причина заборони мабуть та, що підчас прощ української молоді на могилу Шевченка уладжувано там націоналістичні сходини.

(АТЕ).

Дві польські помилки
у справі Закарпаття.

Львів, 11. жовтня 1938.

Не тямимо вже точно, коли це було, але в усякому разі було не ще тоді, коли австрійські канцлери шукали в Римі охорони перед їх власними земляками, і коли люди вірили у тривкість ізоляції III. Німеччини у світі та в силу сітки союзів, що творили версайську систему; вказуючи на обриси німецько-італійсько-мадярсько-польського союзу, писали ми вже тоді на цьому місці про небезпеку, яка грозить Закарпатській Україні. При перших візитах і ревізитах на лінії Будапешт-Варшава і Берлін-Варшава вказували ми на Закарпатську Україну, як одну з тем дипльоматичних розмов між отими чотирма державами. Зраджувала це пророчисто кампанія тієї частини польської преси, яка звжди є „оком і вухом" вул. Вержбової у Варшаві, та яка почала вести вперту пропаґанду спільної границі з Мадярщиною, не зважаючи на голоси обурення всієї польської франко- і чехофільської преси. І коли вибухла над Чехословаччиною буря, то — признаємося — ми були сильно затривожені долею Закарпаття, яку (гадали ми) перерішили вже у чотирокутнику Будпешт-Рим-Берлін-Варшава.

Але так, як і війна має два кінці, так само і кожна акція, задумана на таку величезну мірку, як справа перебудови Середньої Европи, мусить мати свої несподіванки. Очевидно, найбільшою несподіванкою було в даному випадку, що та перебудова обійшлась без війни. Але й поза тим моментом найцікавіше в історії розподілу ЧСР є те, що на 100% виграла і Німеччина, яка ще у часі аншлюсу не згадувала про свої територіяльні претенсії до Чехословаччини, і Польща, яка так само домагалася тільки поправи долі своїх земляків на Словаччині. Зате мадяри, які були трабантами ревізіонізму та яких оклик „нем, нем соха!" був гаслом всієї їх політики, зискали — бодай покищо — найменше. Переміг на цілій лінії союз тотальних держав, скріпилася вісь Рим-Берлін, але не здійснились надії, що їх мали мадяри, оперті саме на тому їхньому союзі. І разом з невдачею мадярських претенсій до Закарпаття не здійснився польський плян щодо спільної мадярсько-польської границі. Чому так сталося, де причина цієї невдачі?

Сталося це тому, бо арґументи, що їх висувала пропаґанда за спільну мадярсько-польську границю, були для чужинців, головно для італійців та німців, переконливі. Закарпаття — мовляв — є коридором, який вяже Совіти з Середньою Европою; крізь Закарпаття пливе до серця середньої Европи большевицька бібуля, друкована на всіх мовах у Москві; але тією доро-

гою можуть теж летіти совітські аероплини та машерувати совітські полки, для яких совітські інжиніри будують на Закарпатті аєродроми й шоси; і тому (чували ми тоді) передача Закарпаття мадярам це відрізання Европи від Совітів і знищення стратегічної совітської бази: воно потрібне не тільки для оборонної війни, але і взагалі для евентуальної війни проти Совітів, в якій на одній лінії найшлись би всі чотири держави: Польща, Мадярщина, Італія і Німеччина.

Тимчасом німецький і польський ревізіонізм, що торкався судетських німців і заользанських поляків висунув **виключно** етнічний принцип і засаду національного самовизначення, виступаючи одночасно виразно **проти аргументу „історичних прав“** та аргументу „вищости“ одної нації над другою. Знаємо вже, що німецький аргумент самовизначення народів був морально такий сильний, що відразу здемобілізував англійську та французьку прилюдну опінію і врешті-решт остаточно переміг. Те саме торкається справи польського Заольза: вправді спосіб полагоди цієї справи викликав у Парижі злу кров, але годі полякам відмовити права орудувати у своїх інтересах тим самим аргументом, що на ньому заробили німці. Зла кров союзників минеться, а територія залишиться, — і тому п. Бек безумовно у справі Заольза виграв. Але той сам аргумент, який поміг німцям і полякам, пошкодив максималістичному мадярському ревізіонізмові та концепції спільної границі. З моментом, коли обкроєна чеська держава входить в орбіту німецьких політичних впливів, коли чехи всеціло залежать від німців під господарським оглядом, коли виповідають французький та совітський союз і стають такою невтральною державою, якої закордонна політика мусить на 100% покриватися з німецькою, — **відпадають всі аргументи про „закарпатський совітський коридор“**: Совіти і так виеліміновані цілком не тільки з Середньої Европи, але взагалі з Европи, вони вже сьогодні ізольовані і нема мови про те, щоб Закарпаття могло дальше служити їм як якенебудь база. Що більше, той сам географічно-стратегічний аргумент, який служив раніш тезі про потребу відірвати Закарпаття від ЧСР, каже тепер залишити при новій чесько-словацько-закарпатській державі Закарпатську Україну. Бо Закарпатська Україна, яка колись могла творити коридор для совітських військ, тепер може творити знаменитий коридор для військ німецьких, що йтимуть проти Совітів, напевне за повною згодою і чехів і словаків і закарпатських українців.

Але ані Мадярщина не обмежила своїх апетитів до дійсно етнічних мадярських повітів на Словаччині, ані польська прилюдна думка не відмовилась від концепції спільного з мадярами кордону, якою встигла вже перейнятись і засвоїла собі без решти. **Тільки тепер чуємо вже два цілком інші аргументи.** Один із тих аргументів почав, як перший, формулувати п. Мацкевич у „Слові“, з питомою тому публіцистові щирістю та відвагою накреслювати широкі політичні пляни: Польща (казав він, а за ним повторює нині вся польська преса) дістала ще довші границі з Німеччиною, ніж їх мала досі: західний сусід Польщі вийшов з останньої історії ще сильніший, у дальшій будучині для Польщі ще грізніший; і тому спільна границя з Мадярщиною це (на думку польської публіцистики) єдиний шлях асекурувати себе від німецьких впливів, створити такий бльок, який зупинив би німецьку експансію на схід та провадив би політику цілком від німців незалежну. Іншими словами — **ревізіоністична пропаганда у справі злуки Закарпаття з Мадярщиною висунула протинімецький аргумент.** Ясна річ, що така аргументація не могла викликати захоплення у Берліні! Не викликала вона мабуть і радости у Римі, який підтримує мадярський ревізіонізм не на те, щоб він став знаряддям протинімецьких комбінацій: Будапешт для Риму це тільки клієнт, а Берлін — союзник, і між цими двома поняттями є таки велика різниця. І тому, не оглядаючись на мадярів, від двох днів італійська преса й італійське радіо різко змінили свій підхід до чехів: замість лаяти їх висловлюються з найбільшою симпатією для чеського народу.

Другий аргумент польської преси за спільною границею з мадярами не тільки промовчує принцип національного самовизначення, але вже явно і славно йому протиставиться: це **протиукраїнський аргумент, який вяже долю Закарпаття з внутрішньою політикою супроти українців у Польщі.** І в цій справі польська преса не виказала дипломатичного хисту, не виявила зрозуміння для нинішніх міжнародніх течій та відкрила карти таки занадто швидко і різко. На сторінках „Діла“ ми вже встигли зреферувати безліч статтей ріжних польських часописів із ріжних міст Польщі, які всі однозгідно вказують на „небезпеку“, що грозить від українського національного руху на Закарпатті! Чому той рух небезпечний, чим і для кого?! Очевидно, такі питання ставлять собі не польські журналісти, що бють на алярм, але також усі ті чужинецькі чинники, які зацікавлені у теперішній грі довкола Закарпаття. Питаються здивовані і відповідь, яку дістають, мусить їх спонукувати до рішення — проти концепції спільного кордону. І німці і французи і англійці і італійці і всі народи у світі мусять чейже відповісти, що умова в Мінхені, яка поділила Чехословаччину, щоб заспокоїти чотири народи, не може скінчитися явною кривдою пятого народу!

Таким робом обидва нинішні польські аргументи за віддачею Закарпаття Мадярщині — з польського державницького та польського націоналістичного погляду (якщо польський націоналізм утотожнювати з ендецьким шовінізмом) льогічні, звучать у нинішній міжнародній атмосфері як скрегітливий дисонанс. У міжнародній грі довкола Чехословаччини Польща йшла разом з Німеччиною. Нинішню гру за спільну границю з Мадярщиною Польща веде без Німеччини, а польська незручна публіцистика німців до тієї концепції ворожо настроює. Коли-ж пригадати, що німці є сьогодні вирішним чинником у Середній Европі, то зрозуміємо, чому мадяри, як досі, вийшли у своїх комбінаціях якнайскромніше.

Ми все підкреслюємо „як досі“ та „поки що“, бо живемо в часах, в яких не можна знати, що принесе завтрішній день, що принесе найближча година. Вчорашні приятелі можуть бути завтра ворогами і навпаки. Тому краще не бавитися у пророків ані ворожбитів. **Сьогодні українці перемогли — перемогла примітивна справедливість — не віддавати кількасоттисячної вітки великого українського народу на поталу невеличкому мадярському народові, який свої сліди підчас великої війни на Галицькій Землі, приналежній тоді до спільної держави, значив шибеницями, та який у власній державі зводив усі національні меншини до рівня національно-безполових анальфабетів. Живемо з вірою у силу українського духа, якого не сила завернути на анахронічні позиції часів графа Апонія, та вірою у перемогу ідей, під яких знаком стоять нові часи.** ік.

Найактуальніші справи европейської політики.

Мирові переговори в Комарні. — Промова Гітлера.

Перший день чехо-словацько-мадярських переговорів, що відбуваються у Комарні над Дунаєм, минув спокійно, без сензацій. Чехословацькі відпоручники згодилися в неділю передати до 24 години Мадярщині „для символічного підкреслення доброї волі“ два прикордонні міста **Саторайльуйгелі та Ілолісаг**, що мають мадярську національну більшість. Учора, в понеділок, мадяри предложили конференції свій повний ревіндикаційний плян дотично Словаччини. Вони зажадали звороту територій, що лежать на південь від лінії, визначеної місцевинами: **Девені, Братислава, Серед, Нітра, Лосонч, Гельнїч, Кошиці,** включно з цими містами, а одночасно — як повідомляє Бюро Райтера — виступили перед комарнянською конференцією **з домаганням плебісциту на Закарпатській Україні.** Як словаки приняли мадярські ревіндикаційні домагання, ще не відомо; та це зрештою їхня справа; але ставлення мадярами претенсій до Закарпатської України на конференції, на якій поза одиноким міністром д-ром Ів. Парканієм нема представників закарпатсько-української держави, характеризує мадярську політичну ментальність, що не погорджує ніяким засобом. Уряд Закарпатської України повинен дати скору відповідь Будапештові, таку відповідь, на яку він заслужив. Торгування українським населенням понад його головами, без його згоди і без його участи, в часах самовизначення народів, треба якнайрішучіше напятнувати. Думаємо, що чехо-словацькі делегати не приймуть ніяких мадярських домагань без порозуміння з легальним урядом Закарпатської України, який певно і сам пильно стежить за ходом переговорів на конференції в Комарні. Польська ендецька і не тільки ендецька преса приносить тепер аж за багато доказів на те, кілько інтриг, кілько злоби і фальшування дійсности розгортається нині довкола справи державности Закарпаття. Наприклад така „приватна телеграма“ — Бог один знає, в якій голові вона зродилася — що, мовляв, „утворення карпаторуського кабінету заскочило(!) центральний уряд у Празі, тим більше, що більшість членів утвореного уряду виявляє виразні симпатії для Мадярщини“ (!?) — є класичним доказом свідомого насилування правди в інтересі баламучення европейської політичної опінії.

•

Крім справи мадярського ревізіонізму увагу політичного світа займає тепер найновіша промова німецького канцлера Гітлера, виголошена в неділю у містечку Сарбрікен, що лежить біля німецько-французького кордону. Зміст цієї промови такий:

„З початком цього року я рішив прилучити до Німеччини 10 мільйонів німців, що жили досі за нашими кордонами. Я був уповні свідомий того, що це можна здійснити тільки нашою власною силою. Треба було твердого рішення, бо навіть у нас (тобто в Німеччині) не всі зрозуміли. В найтяжчих годинах вісь Рим-Берлін витримала пробу. Ми щасливі, що діло 1938 р., тобто прилучення 10 мільйонів німців і 110 тисяч квадратових кільометрів до райху обійшлося без проливу крови. Дякую за це Мусолінієві. Всі знаємо, що завдячуємо цій людині. Хочу я згадати також про двох інших державних мужів, які намагалися найти шлях до мира і які заключили з нами договір, що повернув мільйонам німців їх слушне право та забезпечив світові мир.

Одначе досвід з останніх 8-мох місяців велить нам бути обережними й нічого не занедбати, що треба зробити для безпеки Німеччини. Державні мужі, що стоять напроти нас тепер, безсумнівно бажають мира. Але вони стоять на чолі країн, де вони з огляду на внутрішню конструкцію кожної хвилини можуть уступити і лишити свої місця тим, що не дбають за мир. Знаємо також могутність одної міжнародної раси, яка живе тільки з брехні та клевети. Це нас приневолює дбати про безпеку райху, і ми, бажаючи мира, мусимо бути в кожній хвилині готові до оборони. З огляду на це я рішив дальше розбудовувати наші укріплення на Заході, а саме біля Тріеру й Аквісграму. Німеччина в кожнім моменті готова до політики порозуміння з своїми сусідами. Не зголошуємо до них жадних претенсій. Бажаємо тільки одного і це відноситься передовсім до Англії: було б добре, якби у Великій Британії поступнево перевелися [illegible] часи версайської епохи. Не переносимо [illegible] нянтської опіки. Слідство британських [illegible] щодо долі німців, німецьких громадян, які живуть у межах кордонів райху, не на місці. Нас не цікавлять подібні справи в Англії, як [illegible] в Палестині. Полишаємо це тим, які думають, що Бог передав їм до розвязки ці проблеми, [illegible] тільки з подивом приглядаємось, як [illegible] виявляються з полагоди цих проблем. (В [illegible] місці промови Гітлера вся саля заходилася [illegible] реготу). Я бажав би тим усім навіки дати [illegible] щоб вони займалися своїми проблемами, а нас залишили в спокою“.

Враження промови Гітлера в Лондоні й Парижі величезне. Дальша розбудова німецьких укріплень порушила до живого генеральні штаби Англії та Франції, захитала позиції Чемберлена й Даладіє, які хотіли свічити [illegible] мира, та стала причиною, що [illegible] всі держави світа [illegible] гонку, яка так виснажила всі [illegible] тепер ще скорішим темпом. Гітлер [illegible] історію живавішим темпом, ніж Наполеон [illegible]

В таких обставинах треба й нам [illegible] єдности повної та політичного [illegible]

Український меморіял до польського уряду у справі Закарпаття.

Дня 8. жовтня 1938. р. відбулося засідання Екзекутиви Українського Національно-Демократичного Обєднання у справі Закарпаття.

По відповідних рефератах і обширній дискусії у справі Закарпаття, Екзекутива рішила одноголосно вислати до голови ради міністрів ген. д-ра Ф. Славой-Складковського і міністра закордонних справ полк. Й. Бека відповідний меморіял. Для написання меморіялу вибрали окрему комісію, яка його зладила і вчора, 10. жовтня, цей меморіял вислали до обох названих польських державних керманичів.

Цей меморіял звучить:

До Уряду Річипосполитої Польської на руки ВПана Голови Ради Міністрів Ген. Ф. Славой-Складковського, відпис ВПану Міністрові Заграничних Справ Йосифові Бекові у Варшаві.

Від деякого часу один поважний відлам польської преси, який звичайно підтримує заміри Уряду, передовсім Міністерства Закордонних Справ, зайняв у справі Закарпатської України, яку в офіційній чеській термінольогії називають Підкарпатською Русю, становище суперечне з ідеєю самовизначення, зате занявся пропагандою за прилученням Закарпатської України до Мадярщини. До пропаганди такої концепції заанґажовано — на жаль — також і державний пропаґандивний апарат, залежний безпосередньо від державних чинників, а саме Польську Телеграфічну Агенцію та Польське Радіо.

Закарпатська Україна є одинокою українською етнічною землею, яку прилучено до чужонаціональної держави не внаслідок програної війни, але з власної її волі, у здійсненні права самовизначення, яке то право сталося частинно підставою перебудови Европи по світовій війні. Це сталося на підставі таких актів:

Зїзд делегатів Національних Рад у Хусті на Закарпатті урочисто проклямував дня 21. січня 1919. р. прилучення Закарпатської України до Західно-Української Народньої Республики зі столицею у Львові або до Української Народньої Республики зі столицею у Києві. Потім унаслідок програної обох Українських Армій при Окружні Закарпатсько-Українські Національні Ради постановили дня 8. V. 1919. р. прилучитися до Чехословаччини при загарантуванні територіяльної автономії, спираючися при тому на вислідi плебісциту еміграції закарпатських українців у Злучених Державах Північної Америки, проголошеному у Скрентоні Па. 19. XI. 1918. р. Це рішення предложили делегати Закарпатської України Мировій Конференції у Парижі, а автономічну клявзулю для Закарпатської України влучено до тексту конституції Ч. С. Р.

Чеська влада не додержала добровільно прийнятих зобовязань щодо територіяльної автономії і вела на Закарпатській Україні політику, яка викликувала найбільші застереження українців на цілому світі. А проте слід обєктивно ствердити, що культурно-національний розвиток українського населення на Закарпатській Україні зробив великий поступ у порівнанні зі станом, який істнував на цій землі у часі її приналежности до Мадярщини, якої національну політику характеризував закон міністра Аппонія з 1907. р., що заборонював істнування всяких, навіть початкових, шкіл з немадярською мовою навчання. Зазначуємо, що мадяри становлять — згідно зі списом населення з 1930. р. — ледви 6,8% населення Закарпатської України.

Зріст українського національного руху на Закарпатській Україні допоміг до успішної боротьби з комуністичною агітацією. З натиском підкреслюємо, що міжнародня боротьба з комунізмом та її московським осередком є можлива одиноко при позисканні для неї цілого українського народу, зокрема його закарпатського відламу.

Тому, що доля поверх пів міл. українців, які живуть на Закарпатській Україні, не може бути байдужна нам, українцям у Польській Державі, вважаємо нашим правом і нашим обовязком подати Високому Урядові до відома, що ввесь український нарід у Польщі без огляду на віроісповідні та партійно-політичні ріжниці з найбільшою прикрістю та огірченням бачить, що Польський Уряд піддержує концепцію спільної польсько-мадярської границі, суперечної з ідеєю самовизначення народів. Тимчасом ідея самовизначення народів творить моральну підставу для зміни границь Чехословаччини, яку тепер переводять, і саме застосування тієї засади допомогло польському народові до успішної для нього розвязки справи Тешинського Шлеська.

Із тих усіх мотивів протиставимося всяким концепціям, які заперечують волю і право закарпатських українців одиноко рішати про свою долю, про що маємо шану цим повідомити Високий Уряд.

ПРЕЗИДІЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБЄДНАННЯ
(У. Н. Д. О.).

Югославянський парлямент розвязаний.

11. ГРУДНЯ ВІДБУДУТЬСЯ НОВІ ВИБОРИ.

Югославянська реґенційна рада видала декрет, яким розвязує парлямент (скупштину) та розписує вибори на 11. грудня.

Розвязаний парлямент вибрано ще 5. травня 1935.

Тепер ще важко звсувати собі, як поставляться до виборів поодинокі партії, чи опозиція утворить бльок. Проурядова партія має вигляди на перемогу.

Реконструкція уряду.

Міністром фіз. виховання став Анте Мествович на місце Марка Буїса; Святослава Годжеру заіменовано міністром без теки.

400 італійських леґіонерів відплило з Кадіксу до Неаполю.

В понеділок відчалив з Кадіксу італійський корабель з 400 леґіонерами, які від 18-ох місяців воювали в Еспанії.

Є це перший репатріяційний транспорт італійських леґіонерів.

ЧОТИРИ ІТАЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ВИПЛИЛИ ДО ЕСПАНІЇ ПО ІТАЛІЙСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

З Неаполю випливають до Кадіксу транспортові кораблі „Пємонт“, „Калябрія“, „Лігурія“ та „Сардинія“, щоб забрати з Еспанії 10.000 італ. добровольців.

20. ц. м. вони причалять до Неаполю, де врочисто повитають леґіонерів.

ТАКОЖ У ЧЕРВОНІЙ ЕСПАНСЬКІЙ АРМІЇ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ЕВАКУАЦІЇ ДОБРОВОЛЬЦІВ.

В барсельонських урядових колах запевняють, що в червоній армії йде скора підготова до евакуації чужинецьких добровольців. Чужинців забирають з фронтових частин, розміщують у концентраційних таборах по цілій Катальонії, розброюють їх та дають їм демобілізаційні документи. На місце чужинців посилають на фронт еспанців.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЧАСОПИС СТВЕРДЖУЄ, ЩО В ЧЕРВОНІЙ ЕСПАНІЇ ПАНУЄ ГОЛОД.

„Ізвестія“ друкують кореспонденцію з Еспанії, з якої виходить, що бльокада побереж, якими володіє барсельонський уряд, унеможливлює постачання харчів, тому тепер недостає там предметів першої необхідности.

Вісти з Закарпаття.

ПРЕДСТАВНИКИ ЗАКАРПАТТЯ У ПРАЗІ ТА В ЖІЛІНІ.

„Нова Свобода“ з 8. ц. м. пише: Делеґація Першої Української Народньої Ради відвідала у Празі всі закордонні представництва, де з відповідними чинниками обговорила сучасні відносини на Закарпатті. Представники Української Ради разом з представниками Ради русофілів відбули довші переговори з міністром Закарпаття, який заявив, що буде міністром лише доти, доки матиме довіря представників Закарпаття. Спільна делеґація обох згаданих Рад на запросини представників словацьких партій поїхала теж до Жіліни, де відбулися спільні наради, на яких поінформовано представників обох Рад про становище Словаччини.

Та сама „Нова Свобода“ пише, що в пятницю 7-го жовтня делеґація Української Народньої Ради повернулася до Ужгороду, де в суботу мали відбутися спільні наради обох Рад, щоб зараз таки підготовитися до основних змін на Закарпатті. (Ці зміни — це проголошення окремого уряду Закарпаття. — Ред.).

УКРАЇНСЬКЕ ЗАКАРПАТТЯ НЕ ВТРАТИТЬ НІЧОГО ЗІ СВОЄЇ ТЕРИТОРІЇ.

„Нова Свобода“ в тому самому числі пише: „Зацікавлені у чехословацькому питанні держави — згідно з нашими інформаціями — не уважають вказаним нарушувати цілість границь республики вздовж Підкарпаття, значить:

вчин залишаться незмінені. Щодо границь між Словаччиною і нашим Підкарпаттям, то в найближчому часі мусить знайтися спосіб дефінітивного полагодження цього спірного питання".

НА МІСЦЕ НІМЦІВ ПРИХОДЯТЬ ЧЕХИ.

Після відлучення німецьких територій від Чехословаччини з Закарпаття відійшло велике число урядовців німецької національности. На їх місце чеська влада стала присилати урядовців чехів з корінної Чехії, хоча на місці є досить своїх людей, що могли би ці становища заняти.

У звязку з цим „Нова Свобода" з 8. ц. м. у передовій статті пише: „Закликаємо вже тепер Першу Українську Центральну Раду, парляментарних заступників, губернатора й нового міністра для Підкарпаття, щоб вони негайно поробили відповідні кроки, аби наш край не став тереном інвазії нових урядовців, що не знають нашого краю, нашого народу та його мови".

НЕГАЙНО ТРЕБА ВИРІШИТИ ПИТАННЯ ТЕРИТОРІЇ СХІДНОЇ СЛОВАЧЧИНИ.

П. О. Жмудик пише в „Новій Свободі":

„Коли словаки так категорично домагаються від чехів самоуправи зі своїм соймом, то чи можна собі подумати, щоб Словацька Ліга винароднювала чверть міліона українців Східної Словаччини саме тоді, коли південні частини Підкарпатської Руси загрожені мадярами?

„Двацять років по українських селах Східної Словаччини денаціоналізують дітей у словацьких школах. На місця учителів призначають виключно словаків, чехів або жидів, а українців переносять до словацьких сіл. Те саме з нотарями й іншими службовиками та урядовцями, що не знають нашої культури.

„Отже негайно треба вирішити питання території Східної Словаччини, заселеної українцями".

РЕДАКТОР ІВАН РОГАЧ НА ВОЛІ.

Краєвий суд на нову інтервенцію представників Української Народньої Ради випустив члена редакції „Нової Свободи" Івана Рогача на волю. Редактор Рогач, арештований за свою промову на Учительськім Конгресі, перебув у вязниці 3 тижні.

ВІДДАЮТЬ НАЗАД РАДІОПРИЙМАЧІ.

Делегація Української Центральної Народньої Ради під проводом ред. Федора Ревая інтервеніювала в урядових чинників у справі радіоприймачів, які влада позабирала від їх власників. Від 6-го жовтня почали в Ужгороді віддавати радіоприймачі назад.

——o——

Що писало „Діло" 50 років тому.

Пятниця, 12 жовтня (30 вересня) 1888.

„ЩОБИ НАС ПОЧУЛИ..."

Посол Романчук на всенародньому вічу у Львові говорив: „Вісім літ минуло від першого віча, пять минуло від другого, а чотири від віча львівських русників — в котрих руський народ голосно сам висказав, що його болить і чого домагається. Час минув уже довший, а нам треба відізватися знову голосом сильним, як грім Бескиду, чистим і ясним, як звук того дзвона, що скликує християн на молитву. Відізватися нам так треба, щоби нас почули аж там у столиці над Дунаєм! Правда, відзиваються там руські посли, але так слабо — бо їх мало".

НІМЕЦЬКИЙ ЦІСАР У РИМІ.

„Цісар Вільгельм приїхав учора до Риму в 4-ій годині. На двірці повитав його король, наслідник престолу, Кріспі і богато достойників. Привитання було незвичайно сердечне. Оба монархи поцілувалися аж чотири рази. Підчас переїзду улицями витав нарід обох монархів з незвичайним ентузіязмом, що рівнялося майже якійсь демонстрації. Всі улиці були гелицаво прикрашені, з вікон обсипували монархів цвітами. Приїхавши до палати, появились оба монархи на бальконі, а нарід витав їх оплесками без кінця. Вечером було ціле місто ілюміноване".

Хто такі міністри Закарпатської України

Премієр та міністр освіти **Бродій** був головою „Автономного Земледільського Союзу" та змагав до автономії Закарпаття. Він посол, по званні журналіст.

Міністр суспільної опіки та здоровля **о. А. Волошин** — відомий і заслужений український діяч, директор учительської семинарії.

Міністр комунікації **Ю. Ревай** активний український діяч, соціялдемократ, посол — по званні учитель.

Міністр справедливости **д-р Піщак,** з професії адвокат; працює також як журналіст і публіцист.

Міністр внутрішніх справ — сенатор **Едмунд Бачинський,** член аграрної партії, москвофільського напрямку. Голова відомого Спортового Товариства „Русь".

Міністр народнього господарства **д-р С. Фенцик,** адвокат, завзятий москвофіл.

——o——

——o——

Десять літ праці Богословської Академії.

СВЯТОЧНА ІНАВГУРАЦІЯ НОВОГО АКАДЕМІЧНОГО РОКУ.

В неділю 9-го жовтня ц. р. відбулася у греко-католицькій Богословській Академії у Львові інавгурація академічного року. Це торжество було звязане з іншим, а саме з десятиліттям існування Академії, яку оснував та ввесь час давав їй і дає моральну й матеріяльну підтримку митрополит Андрей.

Ціле торжество складалося з трьох частин. Перша — архиерейська Служба Божа, яку відправив у богословській церкві св. Духа **Преосвященний Никита** в асисті **о. декана Василя Лаби й о. декана Миколи Конрада.** У Службі Божій взяв участь професорський збір Академії під проводом о. ректора Йосифа Сліпого, студенти Академії та представники наших установ, преси і громадянства. Співав хор богословів під проводом студ. Василя Якубяка.

Після Служби Божої відбулося висвячення діякона Антона Рижака.

Друга частина інавгурації відбулась у спеціяльно прикрашеній авлі Академії. На прикрашеній килимами невеличкій сцені уставлено погруддя митрополита Андрея серед цвітів, над ним приміщено картину хрещення Руси-України, по боках жовто-блакитні прапори.

В авлі зібралися: професорський збір Академії, представники українського світського духовенства і чернечих чинів, представники українських політичних, культурно-освітніх та економічних установ і представники української преси. В перших рядах заняли місця: Преосвященний Никита, о. мітрат Й. Сліпий, ігумен ОО. Василіян о. Чепіль, ігумен ОО. Редемптористів о. Девохт, през. д-р Кость Левицький і декани поодиноких виділів Академії. Решту авлі виповнили богослови.

Після хору питомців, що відспівав Цельнерівського „Бальтазара", Преосвященний Никита заявив, що митрополит Андрей не міг взяти участи в інавгурації з уваги на стан свого здоровля, тому переслав письмо, яке Преосвященний відчитав.

У тому письмі митрополит Андрей підкресливши велику вагу появі Богословської Академії для Церкви і цілого українського народу, висловив бажання: „нехай Всевишній дасть нашій Богословській Академії, цій нашій славі і силі, діждатися і сотого ювилею істнування, а в будучому столітті виховати багатьох учених мужів, що присвічуватимуть цілому народові на дорогах всестороннього розвитку до могутньої і славної будуччини".

Преосвященний Никита у своїй промові сказав про великі заслуги митрополита Андрея при організації Богословської Академії та про замітний вплив Академії на піднесення рівня освіти нашого духовенства. Преосвященний підкреслив і те, що Академія зуміла звязати при собі не тільки духовну, але й світську інтелігенцію та не тільки плекає й береже релігійно-національну традицію, але поза своїми мурами всякає в наше життя та працює над українською культурою в християнському дусі.

Після того о. мітрат д-р Йосиф Сліпий склав звіт з праці Академії за 1937/38 академічний рік.

У свому звідомленні о. ректор згадав, що 10-ліття істнування Богословської Академії у Львові збігається з ювилеєм 950-ліття хрещення України і підкреслив оте велике значіння, що його мало для культурного розвитку України заведення християнства.

Щодо Богословської Академії у Львові, то вона має два факультети: теольоґічний і фільософічний. Впродовж першого 10-ліття її істнування викладало в ній 36 професорських сил. Ректором академії за ввесь час її істнування був о. мітрат Й. Сліпий, його заступником був о. Мицьковський, секретарем о. Дмитро Хомин. Мала Академія 10 семинарів, а статті та розвідки семинаристів друкувалися в ріжних часописах та журналах. Деякі семинарі мали свої власні видання. Досі видала Богословська Академія 21 томів своїх праць, а їх видання коштувало 76.149 зол. В першому свому 10-літті мала Академія 2.718 студентів звичайних і 33 надзвичайних. Абсольвентів — 415. Бібліотека Академії складається з 5.939 томів. Фреквенція в науковій роботі Академії майже така сама, як в науковій роботі Т-ва ім. Т. Шевченка. При Академії є музей, що має понад 1.300 експонатів. Представники Академії брали участь у ріжних наукових зїздах. В акад. р. 1937-38 мала Академія 61 абсольвентів.

Третьою частиною інавгурації був виклад проф. д-ра Івана Крипякевича про Володимира Великого, в якому наш історик представив нашого великого князя як збирача українських земель, як великого політика і реформатора та особливо підкреслив вагу його великого чину — охрещення України.

На закінчення інавгурації відспівано національний гимн.

Протимадярська українська авдиція з Відня.

Авдиція українською мовою з віденської висильної стації в понеділок 10. ц. м. в год. 7.45 веч. зробила милу несподіванку всім тим нашим землякам, які спершу ставились до змісту тих авдицій з застереженням. До вчорашньої авдиції не можна мати ніяких застережень — вона йшла цілком по тій лінії, яку зайняло від першого дня закарпатського конфлікту „Діло", виражуючись тоді на неповажні закиди деяких наших аж надто палких патріотів.

Вчорашня віденська авдиція гострими словами зверталася проти мадярських претенсій до Закарпатської України та проти злобних і тенденційних вісток про комуну на Закарпатті, від якої, мовляв, звільнилиб той край щойно спасителі-мадяри. Одну і другу тезу референт відтримував низкою річевих і цифрових доказів. Авдиція брала вже під увагу новостворений уряд Закарпатської України. Витала автономію Закарпаття як поступ на шляху до повного здійснення національних ідеалів закарпатських українців і заповідала тільки боротьбу за повну українізацію закарпатського уряду. Зрештою у тій авдиції не було ніяких несвоєчасних і політично недоцільних атак проти чехів та словаків і вона не була спрямована проти держ. спільноти з чехами та словаками.

Витаємо цей правильний зворот у віденській авдиції щодо Закарпатської України. Наших земляків на еміґрації. Вони певне мають кращі від нас інформації про настрої тих чужинецьких кол, з якими там стрічаються, але не знають так добре тих, які відомі нам тут, що живемо ближче Закарпаття і тих усіх чинників, що підтримують мадярські ревізіоністичні зазіхання. Тому й дійшло було до такого жалюгідного інциденту, що закарпатські українці з кошицької радіостанції полемізували, міркуємо, не під весьма добрим знаком, але в доброму відчутті власного обовязку. Маємо надію, що цей інцидент належить уже до минулого і що з усієї тієї внутрішньо-української колотнечі вийде наука, що необхідно мати на чужині якийсь український інформаційний та координуючий орган. Не потребує мати ніякої шумної назви „представництва" або „всеукраїнського репрезентанта", тільки повинен координувати акцію ріжних українських чинників у краю і на чужині у переговорах з іншими, щоб одні другим не ступали на дорогу. До цієї теми ще вернемось.

Батьки і діти від Прапор „Просвіти"!

Правнича сторінка.

Конституція Чехословаччини і Закарпатська Україна.

Створення уряду Закарпатської України здійснило давно леліяні мрії наших закарпатських братів. Нечуване захоплення запанувало в серцях усіх українців, бо оце на наших очах відкривається нова сторінка українського народу. Наші брати на Закарпатській Україні взяли у свої руки керму державної влади — кладуть основи під будову державного організму цілої української нації. Тому за правно-політичними актами першого уряду Закарпатської України слідкуватимуть з запертим віддихом усі українці в цілому світі — бажаючи цьому урядові якнайкращих успіхів.

З цієї нагоди не завадить приглянутися головним засадам державного устрою чехословацької республики, керманичі якої просто в останній хвилині зрозуміли своє жахливе становище під натиском мадярських зазіхань і затвердили негайно перший уряд Закарпатської України, що його створили наші брати в днію 9. ц. м. в Ужгороді. Правда — теперішня конституція Чехословаччини буде змінена швидше чи пізніше під впливом розвитку історичних подій, що приспішують перебудову чехословацької републики на **нових засадах: чесько - словацько - українського тріялізму.**

Саме тому пізнати суттєві постанови ще досі важної конституції чехословацької республики дасть нам краще зрозуміння того історичного процесу, що відбувається на наших очах у Чехословаччині і на Закарпатській Україні зокрема.

Верховна влада: президент та уряд.

На основі конституції з 29. лютого 1920 р. Чехословаччина є демократичною републикою з президентом на чолі, що його вибирають Національні Збори. Як відомо — през. Едвард Бенеш зрікся свого становища. Тепер усі права й обовязки президента Чехословаччини перейшли на премієра ради міністрів ген. Сирового. Отже права президента дуже широкі. Він не відповідає перед ніким за виконування свого уряду. Репрезентує републику назверх, заключує і ратифікує договори з іншими державами; приймає і висилає послів; оголошує воєнний стан; виповідає за попередньою згодою Національних Зборів (палати послів і сенату) війну і заключує мир; скликує обі законодатні палати, відкликує і розвязує їх сесії; має право „вета" щодо нових законів; призначує і звільняє міністрів та устійнює їх число; є найвищим вождом цілої армії; має право помилування; призначує професорів високих шкіл, суддів і вищих урядовців та старшин. Президент скликає уряд на наради і проводить ними. Президента вибирають Національні Збори, що складаються з членів: палати послів і сенату — кваліфікованою більшістю 3/5 голосів. Державними справами кермує уряд, що відповідає політично перед палатою послів, який уступає, якщо палата послів висловить йому свою недовіря.

Законодатна влада.

Законодатна влада належить до парляменту, що складається із двох палат: послів і сенату. Перша палата складається з 300 членів — на 6 років, друга зі 150 членів — на 8 років, вибраних на основі загального, рівного, тайного, безпосереднього і пропорціонального голосування, себто пятиприкметникового виборчого права. Послів можуть вибирати усі громадяни, без різниці полу, які скінчили 21 рік життя; сенаторів — можуть вибирати громадяни, які скінчили 26 рік життя та відповідають вимогам виборчої ординації. Кандидат на посла мусить скінчити 30 років життя, на сенатора 45-ий рік життя. Обі палати парляменту збираються двічі на звичайні сесії: на весняну — в березні та осінню від жовтня, що їх скликає президент або його заступник. Крім того президент може скликати парлямент на надзвичайну сесію відповідно до потреби. Якщо одна палата розвязана або сесія закрита тоді всі її права переходять на парляментарну комісію складену з 24 членів: з 16-ох послів і 8 сенаторів. Ця парляментарна комісія виконує нагляд над діяльністю уряду. Далі до її компетенції належать усі законодатні справи, [illegible] президента чи його заступника; зміни конституції та компетенції влади; обтяжування громадян новими податками і висловленої згоди на виповіджену війну.

Про повну незалежність судівництва та широкі громадянські права в Чехословаччині нема що згадувати, бо вони кожному загально відомі.

Права Закарпатської України на основі теперішньої конституції.

Конституція Чехословаччини обіймає теж головні постанови мирового договору в Сен-Жермен з 10. квітня 1919 р., заключеного між головними державами Антанти і Чехословаччиною у справі територіяльної автономії для Закарпатської України, що її здійснюють уже наші брати. Отже Закарпатська Україна має покищо власний автономний уряд, а незадовго матиме теж власний автономний сойм, до якого розпишуть вибори.

Цей автономний сойм матиме право — на основі дотеперішньої конституції — видавати закони у справах: мовних, шкільних, релігійних та місцевої адміністрації і в інших справах, що їх перекажуть закони чехословацької републики. Як відомо, перший уряд Закарпатської України складається з таких міністрів: освіти, внутрішніх справ, господарки, здоровля, суспільної опіки, комунікації та судівництва. Отже Прага вже згодилася, щоб усі справи цих ресортових міністрів поладнував сойм Закарпатської України. Такі справи, як: закордонна політика, військове командування, фінанси належатимуть до компетенції центрального уряду у Празі з тим, що в цьому уряді засідають міністри автономної держави Закарпатської України та автономної держави Словаччини. В цьому теж напрямі піде зміна теперішньої конституції згідно з перебудовою републики на чесько - словацько - українську державу.

Закони, що їх прийме сойм Закарпатської України, будуть оголошені в окремому Вістнику Законів після того, як їх підпише президент республики і губернатор Закарпатської України. Урядовців на Закарпатській Україні призначуватимуть виключно зпоміж місцевого українського населення.

Слід згадати, що ввесь простір Закарпатської України обіймає 14.700 км², з чого на автономну державу припадає 12.658² км. Решту території, заселеної українцями, що лежить на захід від ріки Ужа влучено до Словаччини. Одначе нема сумніву, що уряди: Закарпатської України та Словаччини поладнають цю справу мирно з користю для обох народів і дадуть зразок, як слід вирішувати мирно національні спори між сусідніми народами.

Польський уряд уневажнює всі трансакції нерухомостями

ВІД 1918. Р. НА ЗАОЛЬЗАНСЬКОМУ ШЛЕСЬКУ.

Делеґат шлеського воєводи при комендантові самостійної операц. групи „Шлеськ" видав учора розпорядок, на основі якого теперішні посідачі (фізичні і правні особи) рільних обектів або їх частин на терені Шлеська за Ользою, **які купили, дістали або в інший спосіб придбали ці обекти по дні 30. жовтня 1918. р., мусять внеднати у відповідного старости затвердження власности цих обектів.** Не треба внеднувати затвердження власности лише щодо тих рільних обектів, що змінили своїх власників внаслідок спадщини. **Якщо теперішні посідачі рільних обектів не внеднають дозволу на затвердження власности в речинці до 1. січня 1939. р. — рільні обекти перейдуть автоматично під державну адміністрацію або їх викупить примусово держава.** Засади розрахунку з приводу перебрання обектів устійнить окремий розпорядок. **Подання у справі затвердження власности слід вносити до відповідного старости до дня 15. листопада 1938. р. Подань, внесених по цьому речинці, не будуть розглядати.**

Арендарі й ужиткові рільних обектів, які мають право ужиткувати ці обекти на основі письменних або устних договорів, заключених після 30. жовтня 1918. р., мусять теж внеднати у відповідного старости затвердження права ужиткування цих обектів. Усі **договори у справі аренди, заключені по 30. жовтні 1918. р., будуть неважні, якщо не будуть затверджені до дня 1. січня 1939. р.**

Крім того новий розпорядок змінює частинно попередній розпорядок з 4. жовтня ц. р. згаданого делеґата шлеського воєводи про заборону переводити трансакції нерухомостями в тому напрямі, що такі трансакції рільними обектами і всякі договори аренди та ужиткування дозволені, якщо сторони внеднають дозвіл відповідного старости. Трансакції без дозволу неважні.

ЗАОЛЬЗАНСЬКИЙ ШЛЕСЬК ПРИЛУЧЕНИЙ ДО ШЛЕСЬКОГО ВОЄВІДСТВА.

Рада міністрів приняла 9. ц. м. проект декрету президента про обеднання земель Тешинського Шлеська з Польщею. Визволені землі Тешинського Шлеська матимуть спільний конституційний устрій і спільну організацію влади з Польщею. Тешинський Шлеськ входить до шлеського воєвідства. На землі Тешинського Шлеська декрет розтягає конституційний закон з 15. липня 1920. р., що обіймає органічний статут шлеського воєвідства. До переведення виборів Тешинський Шлеськ репрезентуватиме у шлеськім соймі чотирьох послів, що їх визначить президент Польщі. Дотеперішні закони на Тешинському Шлеську обовязують далі з тим, що слід брати під увагу новий правний стан.

Сторінка без політики.

Від пращі до „грубої Берти“.

Артилерія — зброя, що рішає про перемогу.

Артилерія — це без сумніву зброя вроджених вождів та найгрізніша зброя цілих століть. Вона рішає про перемогу, остання сходить з поля бою та хоронить барабанним вогнем відворот своїх частин.

Цікаво переглянути історію цієї зброї, яку започаткував примітивний лук, а цій зброї далеко ще до кінця у безупинному уліпшуванні. Теперішні, здається вже досконалі, з уваги на цільність та засяг стрілу гармати — це все ще не останнє слово в історії розвитку артилерії.

Історія артилерії почала творитися вже від тієї хвилини, коли у голові примітивного чоловіка зродилася думка, що про перемогу рішає не тільки сила мязів. Згодом, коли люди вже будували великі городища, людина видумала великі метавки, щоб розбивати камяні та деревляні укріплення. Ця примітивна артилерія, як грізна офензивна зброя, повстала ще коло 1.000 років перед Христом. Метавки — це величезні, збудовані з дерева машини, що викидною силою скручених шнурів метали на доволі велику віддаль великі відломки каміння. Такі машини, відповідно уліпшені, мали рішальний голос при облозі твердинь до кінця 13. ст.

Перші гармати.

По винаході стрільного пороху Шварцом у 1313 році, повстали перші „гармати“ на лад „стрільби“. „Стрільби“ це були рури мізерної видержливости, смішно малого засягу та цільности стрілів. Отже перші гармати, це були великі рури, що їх набивали порохом і кулею. Таких гармат уживали на те, щоб зробити вилім у мурі. Одначе багато труду та праці вимагало уставлення гармати під відповідним кутом, стрілання звязане було з великою небезпекою. Смішне, що така „гармата“ більше шкоди накоїла часом своїм воякам, як ворогам.

Розвиток гарматньої техніки.

14-ий вік був часом розвитку артилерії. Тоді почали вже виливати дула з бронзу, а то й виковувати з заліза. На годину можна було вже один раз вистрілити. В тім часі будують також перші гармати з механізмом підносів. Франція мала вже 5 тисяч гармат ріжного калібру. Виверчування дула піднесло його гладкість та одночасно цільність. У 1529 році будують німці гармати з довгим на 5 м. дулом, що важать 15 тон, Франція у 1592 р. має вже гармату довгу на 5 м. Опісля будує Росія гармату, що важить 30 тон. Цей велитень не придався на ніщо, з уваги на транспортові труднощі. Цю гармату назвали „цар-пушкою“.

У половині XVII. ст. шведський король Карло послуговується успішно артилерією, завдяки застосуванню легких гармат. Він набивав теж гавбиці вибуховими стрільнами й це були перші гранати. Такий стан утримався до половини XIX століття.

Артилерія в історії України.

В історії українського війська артилерія відіграла доволі видатну ролю. Козаки по мистецьки послуговувалися „пушками“ та гавбицями, а на Січі було чимало гармат для її оборони. Головно послуговувалися вони гарматами при обороні таборів, як от під Хотином, а навіть у морських боях стріляли вони з малих „пушок“. Під Жовтими Водами здобув Хмельницький від поляків чимало гармат. А вже всі знаємо, яку велику ролю відіграла артилерія у наших визвольних змаганнях.

Артилерія в офензиві.

Автім уліпшення артилерії ішло в Европі шаленим темпом. Наполеон будує гавбиці 8—11 цалеві, що мають 5 км. досягу та скорість стрільна 320 м. на секунду. В 1808 р. вперше вживають англійці шрапнелів, себто стрілен, що експльодують у повітрі; винайшов їх старшина Шрапнель. Про перемогу німців у 1871 р. рішили винайдені ними гармати, що їх набивали ззаду. По російсько-турецькій війні приходять нові уліпшення, що ставлять артилерію на нинішній її рівень. Світова війна потвердила лиш велике значіння артилерії. Про прецизність будови гармат свідчить найвимовніше славна німецька гармата т. зв. „груба Берта“. Дуже мало знаємо про найновіші роди артилерійської зброї, бо генеральні штаби всіх держав пильно дбають про свої військові тайни. В кожнім разі модерна воєнна техніка довела вже до цього, що з гармати можна стріляти із вигідного схову, натиснувши лиш гудзик електричного проводу. Є теж ріжного роду швидкострільні гармати.

Футбольні судді поліціянтами

Італійські органи влади, які хотіли боротися з авантурами на футбольних грищах та з брутальністю спортовців, видали доручення у справі виконування спортовими суддями, зокрема футбольними, їх урядування. Отже на підставі цих нових доручень судді виконувати теж будуть підчас суддювання чинність поліцаїв. Тож як урядовці безпеки мають такі самі компетенції, що поліція. Вони можуть інтервеніювати підчас бійки на грищі, пишуть відтак повідомлення до влади, або дають навіть наказ арештувати винуватців. Судді мають теж право інтервеніювати підчас невідповідної поведінки публики.

Чи італійські судді матимуть теж право вжити своєї влади, коли під їх адресою публика кричатиме славне „судди кальош“ та інші, цього роду епітети, італійські часописи не подають.

Летун Даладіє.

По історичному леті Даладіє до Мі... почали появлятися у французькій пресі анекдоти на тему того лету, анекдоти про Даладіє та про летуна, який летів із французьким прем'єром до Мінхену.

Тим летуном був старий воєнний летун, шеф французького товариства повітряної комунікації „Айр Франс“ Гастон Дюрмон. Дюрмон здобув підчас світової війни багато медаль та відзначень за свою відвагу та працьовитість. У 1932 р. дістав він хрест Почесної Легії за заслуги в ділянці розвитку цивільного летунства. Як летун комунікаційного товариства Дюрмон перелетів 1,804.000 км. Цей простір він перелетів у часі 10.950 годин. У той час перебув він чимало небезпечних та поганих хвилин. У багатьох ситуаціях вирятувала його ласкава доля або його незвичайна проворність.

Лет із Даладіє був пятим із черги летом з теперішнім французьким премієром. Дюрмон оповідає, що у поворотній дорозі з Мінхену вдалося йому при добрій погоді вести літак майже в поземій лінії і премієр, стомлений важкими конференціями, спав майже цілу поворотну подорож.

Замок Віліяма Джілетта.

Цими днями будуть у стейті Коннектикет продавати на ліцитації замок і маленьку залізну дорогу до цього замку. Це власність артиста Віліяма Джілетта, що саме помер; він прославився відтворюванням ролі Шерлока Гольмса.

Замок вибудували 15 років тому на ... річки Коннектікет. Через прекрасний парк ... займає 115 арів простору, веде мініятурна залізна дорога, правдиве „чудо“ інженерської штуки.

Джіллет часто гостив у себе визначних ..., би й найбільшою його втіхою було возити залізничкою своїх гостей. Він саджав їх у маленькі вагончики, сам був машиністом і так ... ли вони по мостах та через ріжні тунелі.

Виконавців завіщання артиста ... ки одна точка в цім завіщанні:

„Я буду вважати вас своїми ворогами, ... по моїй смерти мій дім та моя залізна ... моя мистецька галерія та інші збірки ... дуть у руки якомусь багатому ..., ... не зуміє оцінити їх справжньої вартости.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

ЗЛО...

— Петро присяг мені ...
— Так він це дуже радо робить.

ЛИШ ТАК ВИГЛЯДАЄ.

— Чоловіче алеж ти згрубі!
— Буйда! Воно лиш так виглядає, ... убрання трохи звузилося.

ЛАГІДНИЙ ПЕС.

— Ні, не бійтеся! Мій пес такий ..., що їсть із руки.
— Ну, мені то він хотів із ноги ...

НЕ МАЄ РАДИ.

— Ви є веґетеріянцем, ... — каже лікар щож я вам, чоловіче, ... кім чипалку попадати

Ґратуляційна телеґрама гетьмана П. Скоропадського.

Гетьман Павло Скоропадський, який перебуває у Берліні, вислав до уряду Закарпатської України телеграму зі щирими побажаннями найкращих успіхів.

Югословянський офіціоз проти мадярських зазіхань на Закарпатську Україну.

Білгородський щоденник „Време“, орган югославянського міністерства закорд. справ теж виступає проти мадярських претенсій до Закарпатської України. Населення цього краю не хоче вертатися під мадярське панування, яке лишило сумні спомини. Закарпатські українці запевнять свої права в союзі з чехами і словаками.

Авас про польські домагання спільного кордону з Мадярщиною.

СТАНОВИЩЕ НІМЕЧЧИНИ ДО АВТОНОМІЧНОЇ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У НАСВІТЛЕННІ ФРАНЦУСЬКОГО ЩОДЕННИКА.

Авас в одній з телеграм обговорює становище Польщі до питання Закарпаття та стверджує:

„Автономія, а зокрема незалежність Закарпатської України (в оригіналі: Підкарпатська Русь) — це грізна небезпека для Польщі з її кількома міліонами українців. Тому Варшава хоче, щоб Закарпатська Україна знайшлася у межах Мадярщини“.

Обговорюючи переговори у Комарні „Парі Суар“ висловлює погляд, що **спільний польсько-мадярський кордон був би перегородою німецькій експанзії на схід. Тому годі дивуватися, що Німеччина, яка первісно підтримувала мадярсько-польські претенсії, неохоче дивиться тепер на дальший розвиток подій та змінила становище до питання державної приналежности Закарпаття.**

Українсько-мадярська боротьба в етері

Мадярські радіостанції в пропагандивних виданнях накидуються на уряд Закарпатської України, який буцімто не має права промовляти в імені населення, бо не походить з виборів.

Кошицьке радіо опрокидує ці заміти, доказує, що новий уряд є справжнім представником народу та радить мадярам більше заінтересуватися своїми власними неупорядкованими справами.

Німеччина піде на уступки супроти Праги, не буде плебісциту в Судетах?

ПАТ подає з Берліна: Міжнародня комісія, покликана мінхенською конференцією, після перерви нарад у минулий четвер, буде від нині продовжати наради в Берліні.

Вчора прибув з Праги до Берліна посол Мастни, що належить до комісії від чеського уряду. Підчас перерви в нарадах комісії, відбулися між німецькою та чеською делегацією безпосередні розмови, що торкалися між іншими справи окупації 5-ої смуги. Правдоподібно **німці пішли на уступки чехам та зрезигнували з окупації околиць Пільзна. Німеччина бажає в цей спосіб прискорити наладнання відносин між обома державами та приготовити підложжа майбутньої співпраці.**

Кружляють поголоски, що обі сторони готові зрезигнувати з плебісциту та полагодити справу компромісово.

В такім випадку посередництво міжнародньої комісії булоб безпредметне, бо остаточне полагодження конфліктів, звязаних зі зміною чесько-німецького кордону, наступило би в дорозі безпосередніх пертрактацій.

Справа ця сьогодні ще може вияснитись, коли міжнародня комісія наново розпічне наради.

Чеський уряд звільняє вояків-німців.

Чеська рада міністрів рішила звільнити з армії громадян німецької національности, що служили як професійні вояки, а тепер виявили охоту виступити з армії.

Рішення ради міністрів торкається також тих громадян, які — як це передбачує закон опції — висловилися за іншою національною приналежністю.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ВИЇЗД „БРИТІЙСЬКОГО ЛЕҐІОНУ“ ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

З Льондону вилетіла до Праги делеґація „Британського леґіону“, зложена з трьох осіб. Вона має перевести підготову до приїзду 1250 членів „леґіону“ (давніх вояків), що має берегти ладу підчас плебісциту.

СОВІТСЬКА ПРЕСА АТАКУЄ „ФАШИСТІВСЬКИЙ“ УРЯД ГЕН. СИРОВОГО.

„Правда“ та „Ізвестія“ завзято атакують теперішній праський уряд, називаючи його „фашистівським“; зокрема накидуються вони на мін. Хвальковського.

Як говорять у Москві, з Праги відкличуть совітського посла Александровського, який є тим, від коли заключено чесько-совітський пакт.

Люди, що мають хронічне щастя.

Хиба найбільш популярна приповідка це та, що фортуна сліпа. З другого боку математика твердить, що існує рахунок імовірности в теорії великих чисел, яка полягає на тому, що коли при киданні кістки більшу кількість разів, деякі числа виходить згідно з певною засадою пропорціональности. Згідно з цією теорією вертілося число виходилоб, що хто довго грає на льотерії, має щораз більші можливости і вкінці мусить виграти, тоді як той, що виграв уже раз чи кілька разів, має щораз менші можливости.

Це очевидно тільки теорія. Зате практика показує, що дуже часто льос робить несподіванки, для деяких навіть дуже приємні.

Урядовці льотерійного монополю знають одного пана, який зявляється постійно кожного місяця при касовім віконці, де дістає більшу чи меншу суму. Не виграв ніколи багато. Найбільша його виграна була 20.000 зол., зате, не було від багатьох літ льотерії, щоб у кожній клясі не виграв хоч парусот золотих.

Той чоловік, якого щастя просто переслідує, є з професії лікарем, але не практикує і посвятився природничим наукам. Не треба додавати, що має постійно цілі льоси, бо — як говорить — не має наміру ділитись з кимнебудь своїм щастям. Ще цікавіше, що не вибирає спеціяльно чисел льосів, але навгад бере льоси, які йому дає колектор.

Всі, що його знають цікаві, чи при найближчому тягненні, яке починається дня 19-го ц. м., знову виграє. Одначе він свого певний.

Крім цього лікаря є ще багато грачів, яким подібно сприяє щастя, одначе ніхто не осягнув такого рекорду, де кожне тягнення приносить виграх.

Ультимат арабів до палестинських жидів.

КОМІТЕТ ОБОРОНИ ПАЛЕСТИНИ ПОГРОЖУЄ ЖИДІВСЬКИМИ ПОГРОМАМИ У ВСІХ СХІДНИХ КРАЯХ.

Комітет оборони Палестини вислав в понеділок телеграфічно ультимат до голови сіоністичної федерації та до жидівської аґенції. Телеграму підписав провідник комітету оборони Палестини Набіла ель Азаме.

Зміст її ось такий:

„Ваше становище стягне на вас і на всіх жидів на Сході найбільший з погромів, які досі знає історія.

Араби, хочби навіть самі мали бути зовсім знищені, не позволять вам на те, щоб ви закріпились у Палестині та утворили там свою національну більшість. Вони не допустять до цього, не зважаючи на те, що це моглоб їх коштувати. Ви і ваш нарід, розсіяні по цілій землі, повинні врятувати життя частині вашого народу, що мешкає в Палестині та в інших східних краях.

Не творіть самі обставин, що стягнулиб на ваш нарід нещастя. Вдоволіться тим, що ми залишимо при житті тих з ваших земляків, які вже мешкають у Палестині. Це вже велике щастя для вас. Дозвольте арабам, щоб вони трактували вас у своїм краю так, як Омар трактував мешканців Палестини.

Якщоб Велика Британія розпочала війну, щоб боронити вас у Палестині, не моглаб і так оборонити вас у всіх арабських краях і на цілім Сході“.

Ця телеграма, як зазначує аґенція Аваса, викликала велике порушення в жидівських колах Єрусалиму.

По широкому світі.

Латвійська делеґація приїхала до Варшави на переговори у справі польсько-латвійського еміґраційного договору.

Швайцарія та Німеччина перевели ректифікацію кордону, що обіймає 5.000 квадратових метрів простору.

Німецька влада заперечила поголоску про арештування кард. Інніцера. Перед його палату поставили сторожу, щоб забезпечити його перед маніфестантами.

Курдійського провідника Гаджа Рашіда застрілив хтось на одній з вулиць Дамаску.

——о——

ЗАЛІЗНИЙ ОБРУЧ ЯПОНСЬКИХ ВІЙСЬК ЗАТІСНЮЄТЬСЯ ДОКРУГИ ГАНКАВ.

Домеї повідомляє з Токіо, що японські війська заняли в понеділок вранці місцевість Сінянг — важний стратегічний вузол, що лежить недалеко залізничої лінії Пекін—Ганкав.

Японська фльота, що оперує тепер на ріці Янтсе, постійно посувається в напрямі Ганкаву. Тепер знаходиться вона недалеко від Гвановкан, що віддалений від Ганкав ледви 50 км. За минулий день японські кораблі посунулися 15 миль наперед та здобули твердиню. Кічов...

Райтер подає, що по довгім, майже місячнім бою, японці заняли Яйковкай.

——о——

ПАНІСЛЯМСЬКИЙ МІЖПАРЛЯМЕНТАРНИЙ КОНГРЕС У КАЇРІ.

На всемусулманському конгресі в Каїрі видвигнено ріжні проекти розвязки палестинського питання.

Плян сирійської делеґації, яку буцімто запробував вел. муфті Єрусалиму, відкинено. Делеґація Іраку видвигнула проект обєднання Палестини зі Сирією.

Через „Просвіту“ — до Воскресення! Ставаймо під прапор „Просвіти“! Не жалуймо для неї ні праці, ні гроша!

З польської преси.

Та йой, пане Роєк!...

Пан Роєк пописує час до часу статті в українських справах. Так! Усі ті мудрі речі, що то „Слово Народове" про нас друкує, підписані здебільша скромною буквою „р". Небагато його земляків, ще менше українців та ще менше публики у ширшому світі здогадувалося, хто за тією невеличкою буквою скриває своє незрівняне знання історії та соціольоґії і нечуваний у світі політичний хист. Яка шкода! Живе собі отак людина, виснажується, пускає в газету всі мудрощі, які пильно, де могла, назбирала як трудолюбна пчілка мід, і ніхто про те не знає, ніхто не пише, що це-ж пан Роєк.

Багато мудрих річей пустив пан Роєк у свою газету, тобто у „Слово Народове", але те, що ми вичитали сьогодні — і знову підписане тільки скромним „р" — перейшло всі наші сподівання. Ми гадали, що пан Роєк не попустить такої справи, як автономія Закарпаття. Але ми не сподівалися, що він так блисне своїм розумом, що він не завагається ужити всієї своєї ерудиції, словом, що він зайвий раз підтвердить думку приповідки: „Що знав — то сказав".

Пан Роєк станув у цій статті перед читацькою публикою у повній своїй величі: незрівняного журналіста, небуденного історика, капітального політика. Але в першу чергу він виявився як сильна людина. Ті, що чули останню промову Гітлера, виголошену у Спортовій Палаті в Берліні, кажуть, що такої сильної промови вони ще ніколи не чули. Але нехай сховається Гітлер зі своєю промовою! Що сила тієї промови проти сили статті пана Роєка!

> „Польща за ніяку ціну — пише пан Роєк добродій — не може допустити до того, щоб ідея українства перекинулася за Карпати".
>
> „Сьогодні Україну будують у країні історичної та географічної мадярської держави. Це доведе до того, що Польща мусітиме зробити все можливе, щоб українство над Дніпром уже не могло піднести голови. Це не таке важке..."

Ну, і що Ви на те? Це не те, що сказав Гітлер: „Заберу Судети" — і забрав. Пан Роєк не допустить до того, щоб ідея українства перекинулася за Карпати. Пан Роєк зробить усе можливе, щоб українство над Дніпром не могло піднести голови. Яка шкода, що пан Роєк раніше з цим не виявився! Міг зробити карієру. Большевики вже двацять літ — не кажемо вже про царат — роблять усе можливе, щоб українство над Дніпром не підносило голови. І не можуть дати ради. Виголоджують населення, розстрілюють, вивозять на всі сторони — а українства знищити не можуть. А пан Роєк може. І каже, що це не таке важке... Та йой, пане Роєк! І чого Ви тут сидите? Ви знаєте, що папаша Сталін Вам за те дав би? Душа мой!...

Але оте стримання ідеї українства на Карпатах і оте знищення українства над Дніпром — це вже в найгіршому випадку. Пан Роєк добродій не такий злий. Він може глянути ласкавим оком і на закарпатських „русинів", оскільки вони схочуть його зрозуміти.

> „Польща може підтримати доброзичливо їх національні й культурні аспірації, але тільки в мадярській державі. Якби закарпатським русинам бракувало такого зрозуміння, Польща мусіла би підтримати в якнайширшому обсязі мадярські прикордонні ревіндикації і також подумати про найкраще уформування для себе границі на карпатських верхах".

Сховайся, Гітлер! Та не тільки сховайся, але буд обережний, бо пан Роєк... Та даймо йому слово:

> „Мусить вкінці зрозуміти деякі речі й Німеччина. Або доброзичливо ставиться до держави польского народу, або — навпаки — має сховані за пазухою пляни проти нас і зачинає будувати нам Україну на границі, що тисяч літ була найбезпечнішою границею Польщі і на якій ніколи ніякої України не було. Досконало розуміємо, що сила райху могла повалити природні границі в Судетах, але сила Польщі не може допустити, щоб природні границі Польщі переступила ідея, яка йде знад Дніпра, хочби вона мала навіть протекцію у Берліні".

Ого, пан Роєк! Досі люди з усім воювали і навіть перемагали, але всі погоджувалися, що з ідеєю воювати — трудновато. Якось досі нікому не вдалося замкнути ідеї до кримінялу, розстріляти, повісити чи хочби тільки кудись її не пустити... Ідеї мита не платять! — казали досі люди. Але пан Роєк каже, що він і це потрапить. Та йой, пане Роєк! Напишіть, як це робиться? Папаша Сталін уканонізує Вас на большевицького святого. Бо він усе вже вміє зробити, тільки того ще ні, щоб, пане добродію, ідею...

Білянс чехословацької кризи.

Париська преса обчислює суми, які видали европейські держави на мобілізацію та удосконалення фортифікацій за 3 минулі тижні. Виходить, що згідно з тими обчисленнями видала Европа на ту ціль коло 60 міліярдів франків. На першому місці стоїть **Англія, що видала мабуть на мобілізацію фльоти 12 міліярдів франків, на організацію територіяльної оборони 5 міліярдів і на роздавання протигазових масок 5 міліярдів.** Дальше йде **Німеччина з 10 міліярдами, Італія видала 2 міліярди, Голяндія і Бельгія по півтора міліярда і Чехословаччина один міліярд.**

—o—

Ікацовий рівень телеграм ПАТ-а з Ужгороду.

Бюлетин ПАТ-а з 10. ц. м. приніс таку вістку:

„Ужгород. ПАТ. Тутешні русини солідаризуються з більшістю населення Підкарпатської Руси, що орієнтується на Мадярщину. Можна занотувати лиш одну диверсію, а саме наплинових українців, які хотять зробити з питання Підкарпатської Руси відбивну („одскочню") для Великої України."

*

Ця телеграма ПАТ-а типова для напрямку нинішньої польської пропаганди: такі вістки ПАТ-а й Польського Радія стали безпосередньою причиною протестаційного меморіялу УНДО до уряду. ПАТ став такими вістками на одну дошку з ікацовими „спецами", а такий п. Ґрабік чи Роєк — це політичні світочі в порівнанні з автором такої телеграми ПАТ-а.

Жалуємо лише, що ПАТ не пояснив нам, до якої народности належить та більшість населення Закарпаття, з якою солідаризуються місцеві „русини" та проти якої виступають наплинові українці...

Атентат на шефа болгарського ген. штабу.

Зі Софії подають: В понеділок у пополудневих годинах виконано револьверовий атентат на шефа болгарського генерального штабу, Пеєва. Поцілений двома кулями, ген. Пеєв згинув на місці, у хвилині, коли йшов до міністерства війни зі своїм адютантом пплк. Стояновом.

Коли оба старшини переходили попри міністерство справедливости, прискочив до них якийсь чоловік та вистрілив 15 разів з двох револьверів. Пплк. Стоянов смертельно ранений та стан його безнадійний.

По замаху убивник звернув револьвер на себе та зранився смертельно. В Софії велике порушення.

Ген. Пеєва іменували шефом ген. штабу кілька місяців тому.

ППЛК СТОЯНОВ ПОМЕР.

Пплк. Д. Стоянов, що вчора був ранений в атентаті на ген. Пеєва, помер зі смертельних ран.

СУПЕРЕЧНІ ВІСТКИ ПРО ОСОБУ ЗАМАХОВЦЯ

Стан здоровля замаховця поправився був настільки, що можна було його переслухати. Замаховець, це — як подають одні джерела — б. жандарм Стоїл Кіров; мотивом вбивства були злидні. З другого джерела довідуємося, що замаховець це вислужений отаман болгарської армії. Його зізнання суперечні. Він твердив, що револьвери дістав від незнаних йому осіб — то знову, що їх сам купив. Заперечує свою приналежність до якоїбудь політичної організації і політичні мотиви вбивства.

СЛІДСТВО.

Поліція провадить енергійне слідство, [illegible] викрити спільників замаховця. Арештували [illegible] кілька осіб, що мали з ним контакт.

—o—

Британська відповіль [illegible]

НА ПРОМОВУ ГІТЛЕРА У ЗААРБРІКЕН.

„Таймс" обговорює в довшій статті [illegible] рішню ситуацію в Чехословаччині. При [illegible] годі він порушує мимоходом промову Гітлера у Заарбрікен і стверджує, що ніхто в [illegible] не думає втручатись у внутрішні справи [illegible] меччини. Гітлер у нелілю зробив [illegible] ґлійської демократичної системи і [illegible] погляд, що решта світа має [illegible] тись подіями в Палестині. Англія управляє Палестиною як міжнароднім мандатом і [illegible] не заборонює коментувати стану Палестини — принаймеше доки ці коментарі уважає [illegible] численні на погіршення ситуації у цій країні.

—o—

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ КУПУЄ ЛЕТУНСЬКЕ ЗНАРЯДДЯ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Американська летунська фабрика [illegible] у Барбенку підписала з британським міністерством летунства контракт на доставу [illegible] вих частин літаків за 3,900.000 долярів.

—o—

ПЕРЕД ВІЗИТОЮ БРИТІЙСЬКОЇ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ В АМЕРИЦІ.

Кореспонденти деяких льондонських [illegible] денників повідомляють: В Америці [illegible] що король Юрій VI. і королева Єлисавета [illegible] будуть літом 1939 р. в Канаді, прибудуть з [illegible] фіційною гостиною до Злучених Держав. [illegible] цій нагоді англійська королівська пара [illegible] тить до президента Рузвельта у Вашингтоні. Можливо, що король і королева прибудуть [illegible] Нюйорку та відвідають виставу.

Жінка през. Рузвельта заявила на [illegible] конференції, що візита брит. королівської [illegible] дуже врадувалаб її.

—o—

Академія в честь Лесі Українки

Академія, влаштована в честь Лесі Українки в неділю 9. ц. м. в салі Народнього Дому [illegible] ходом Т-ва П. Могили, мала у програмі [illegible] вступного реферату про письменницю, [illegible] декламацій і рецитацій із творів поетки, [illegible] сольоспівів на її слова та врешті [illegible] мішаного квартету під орудою проф. [illegible] який виконав серію „волинських пісень" [illegible] цюванні диригента. Вступне слово д-ра [illegible] про Лесю Українку було високо [illegible] своєю концепцією, у якій на тлі [illegible] татів з поезій авторки рисувалась [illegible] ветка її „тривожної а небезпечної" [illegible] Сушко, хоча може й не мала у [illegible] зичній літературі пісень на слова Л. Українки [illegible] вибору для свого голосового [illegible] вязалася із свого завдання [illegible] гентно і гарно. Добрі були [illegible] рецитації „Самсон" п. Семак-Гре[illegible] „Памяті Лесі" п. В. Янова, на [illegible] говують також адепти рецитації п. [illegible] Оксана Николишин. Цікаво [illegible] і дбайливо виконані міш. хором [illegible] не у всім підходили під настрій [illegible] Українки. С. Д.

НОВИНКИ.

— **Українські авдиції** із закордонних [illegible] вих стацій слухайте тільки на радіо[illegible] ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська [illegible] тел. 203-30.

— **Єдина українська крамниця з годинниками й біжутерією** Романа Тарнавського [illegible] ві, при вул. Пілсудського На вєрхах [illegible] 12. жовтня 1938 і поручає [illegible] доньої марки кишенеї годинники [illegible] будильника. На складі є теж біжутерія [illegible] роби зі срібла. Направа годинників [illegible] солідно.

— **Засідання Фільольогічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка** відбудеться [illegible] бету 15. жовтня ц. р. в год. [illegible] салі, з таким порядком дня: 1. [illegible] ський: 90-ліття осування катедри [illegible] мови й письменства в університеті [illegible] Справа академії в память [illegible] Стоцького; 3. Поточні справи.

— **В Т-ві „Молода Громада"** [illegible] четвер 13. ц. м. в год. 7. вечером [illegible] Топольницького п. н. „Політика [illegible] сьогоднішньої Европи". Вступ [illegible] введених ними гостей.

— **Великі рідношкільні вечорниці** відбудуться в суботу 15. ц. м. в усіх салях Народнього Дому при вул. Рутовського ч. 22. Хто не дістав запрошення, може дістати його та білети у книгарні „Рідної Школи", вул. Скистуська 20, або перед початком забави при касі. Буфет під управою пань. Музика п. Яблонського.

— **Д-р Роман Копач** осів як лікар недуг внутрішних і жіночих у Володимирі Волинськім, вул. Пілсудського 94.

— **Т-во „Просвіта"** замість вінка на могилу бл. п. Володимира Левицького (Василя Лукича), почесного члена Т-ва „Просвіта", зложило 20 зол. на допомогу українській молоді.

— **Пропагандивні сходини** для учителів вседюдних шкіл м. Львова організує Ліга охорони звірят у неділю 16. ц. м. в год. 12-ій вполудне в салі Хліборобської Палати при вул. Коперника ч. 20.

— **Ревізії й арештування.** Поліція в Камінці Струмиловій перевела ревізію в тамошнього лікаря д-ра Івана Лемішки та о. Ванчицького, пароха Стрептова, яких опісля арештувала. Причина арештування не відома.

— **За богослуження** перед символічною домовиною, на якій була стрілецька шапка, що його відправив 1. листопада м. р. о. Іван Іванчук, парох Струмилова, відбулася проти нього розправа перед судом у Львові. Суд засудив о. Іванчука на грошеву кару 250 зол. і на заплату судових коштів.

— **Самоходова катастрофа** трапилася в селі Пикуличах пов. Перемишль, де самохід з Перемишля наїхав на закруті дороги на селянський віз. Наслідки вудару були страшні. Коні сильно ранені, авто ушкоджене. Сім осіб, які їхали фірою, важко ранені. Ведуть слідство.

— **„Плоне польскі добитек"** — під таким наголовком помістив „Век Нови" з 6. ц. м. новинку про пожежі будинків поляків у Дрогобиччині, а за „Веком" повторили цю новинку інші польські часописи. Патріотично настроений кореспондент недвозначно вказує виновника зазначуючи, що всі пошкодовані є „народовосьці польскей". — Три дні по цій новинці вибухли одної ночі в Гаях Нижних чотири пожежі, але будинків українських селян у ріжних місцях. Палія вдалося приловити. Ним є Ян Тетіх з сусіднього села Рівного і він по арештуванні признався до підпалу теж „польського добитку" та ще інших, непольських. Цікаво чи напише тепер вам „Сп.", що „плоне украіньскі добитек" і що палієм є член „охотнічей стражи пожарней з рамєня Звйонзку Стжелецкего в Рувнем?"

— **60% католиків і 40% евангеликів**. Населення фриштацького і тешинського повіту, що їх Польща дістала без плебісциту від ЧСР, має 227.000 мешканців, з того 60% католиків і 40% евангеликів. Є теж кілька парохій т. зв. „чеського національного костела" (гусити або т. зв. церковні брати).

— **Нові вибори до ради м. Яворова.** Найвищий Адміністраційний Трибунал вирішив прихильно скаргу проти виборів на радних м. Яворова з VIII. виборчої округи (Велике Передмістя—Наконечне) у 1934 р. На цій основі відбулися 2. жовтня ц. р. нові вибори в цій окрузі. Радними вийшли всі кандидати з української листи, а саме: Панчишин Микола, Паврова Іванна, Кесля Андрій та Мацула Гринько; заступниками радних: Лялюк Степан, Масюк Лев, Борис Василь і Квас Ізидор. („Українське Слово").

— **Підпалюють українські кооперативи.** „Невідомі людці підпалюють від якогось часу українські кооперативи в яворівському повіті. І так у ночі з 23. на 24. липня ц. р. згорів кооперативний дім у Мужиловичах. В ночі з 6. на 7. серпня ц. р. підпалено дім кооперативи „Єдність" в Черчику. Тепер згоріла крамниця кооперативи „Гаразд" у Грушові враз з домом кружка „Сільського Господаря" в ночі з 13. на 14. вересня ц. р. У всіх випадках стверджено підпал, але лише в Черчику найдено палія, всі інші і на далі залишилися „невловимі". („У. С.").

— **Заборона наліплювати афіші на домах.** Городське старостю у Львові видало розпорядок того змісту, що з нагоди виборів не вільно наліплювати агітаційних відозв на мурах домів ні виписувати на мурах домів виборчих гасел товстою фарбою, якої не можна змити. За це будуть карати не цих, що будуть наліплювати, але і тих, що будуть давати такі накази.

— **Смертний присуд у Львові.** Перед трибуналом окружного суду у Львові відбулася у вівторок 11. ц. м. вдруге розправа проти І. Гакала, який за намовою Михайла Палюха та Анни Лев, убив її чоловіка з матірю. На першій розправі на основі вердикту присяглих судів трибунал засудив Гакала на кару смерти, М. Палюха на досмертну вязницю, а Анну Лев на 12 років вязниці. Засуджені внесли касацію до Найвищого Суду, що скасував присуд присяглих, доручивши перенести нову розправу, що відбулась у вівторок 11. ц. м. Трибунал засудив Гакала на досмертну вязницю, М. Палюха на 12 років, а Анну Лев на 15 років вязниці.

— **Львівська хроніка.** При вул. Кутик невідомий напасник вирвав Софії Лехович дамську торбинку з квотою 29 зол. — Павлина Кіналь при вул. Торосевича ч. 1. затроїлася грибами. Її стан дуже важкий. — При вул. Кадецькій ч. 40 невідома жінка підкинула маленького хлопчика, яким заопікувався дільницевий уряд. — Станислав Фафула (вул. Задвірянська ч. 18) повідомив поліцію, що ще 3. ц. м. вийшла з хати його жінка Магдалина і дотепер не вернулася.

— **Національна жалоба чехів у Франції.** Чехи, які мешкають у Парижі і в цілій Франції, оголосили національну жалобу. Минулої неділі відбулися сходини чехів у Парижі, де мешкає коло 6.000 і рішили стриматися від усіх забав, розваг та носити жалібні опаски підчас національної жалоби.

— **Страшна летунська катастрофа** трапилася у понеділок 10. ц. м. недалеко Шпест у Вестфалії, де розбився бельгійський комунікаційний літак. У катастрофі згинуло чотирьох членів залоги і 16 подорожніх. Літак курсував на шляху Брюсель-Дісельдорф-Берлін. Літак вилетів з летовища в Герен у понеділок в год. 10.30 передполуднем. Причина катастрофи невідома.

— **Пожежа в копальні вугілля,** недалеко Йоганесбургу, вибухла у глибині 2.000 стіп під землею. Доля вуглекопів, які працювали у копальні, невідома. Шкоди велитенські.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Гриб по дощі.

Перший раз за тих кільканацять днів европейської пропасниці стрінув я вчора правдивого політика. Не якогось там „що чувати", або „ви чули, що"... а справедливого ґльобополітика, що справу трактує в широкім масштабі, відповідно до міжнародньої конюнктури.

Григорій Щикалович, досі незнаний і скромний радник-емерит скарбової палати.

Стрінув мене вчора на вулиці і виложив свій плян:

— Пане мій, — говорив, тримаючи мене за ґудзик — чудове положення, прекрасна конюнктура...

— Ви певно про Закарпаття?

— І про нього і не про нього. А загалом... Чи ви, наприклад, не радієте з того, що деякі держави викинули гасло...

— Самовизначення — додаю. — Очевидно! Цеж найкраща розвязка ріжних ґордійських вузлів світового мотуза.

— Самовизначення своїм порядком, але це пане мій ніяка, так би мовити, політика. Мені йде про гасло спільних границь. Отут лежить політична можливість величезної міри.

— Наприклад Закарпаття. Кажуть наші про нього: „За сиротою Бог з калитою" — і правду кажуть. Чи ви подумали коли перед війною, що там буде якийсь уряд, хоч би навіть на дві треті москвофільський?! Чи ви вірили, що рідний вуглик, який тлів під мадярським попелом ще дасть вогонь?... Ні! А бачите тепер... Але не про те мені йде. Справа в чім іншім. Чи знаєте ви на кого тепер черга?

— Думаю на Київ!

— Отже помиляєтесь. Коли брати, що „за сиротою" і так далі, то черга тепер на Зелений Клин.

Добре, але при чім тут ґасло спільних границь?

— Отже власне до того йду! Пане мій. Коли тільки повстане самостійний Зелений Клин, то тоді давай це гасло. Уявляєте собі, які можливости?!

— Маю враження, що...

— Певно думаєте про трудноші!? Де їх нема! Але від чого воля і пропаґанда! Врешті можна дещо спустити. Коли не сюди, то туди. Коли не спільна границя, то відповідно широкий коридор. Коридорі назагал ще в моді. А тоді незвичайно цікава проблема: куди буде тяготіти Київ — до Ужгороду чи до Хабаровська?! Але на те, пане мій, треба бути готовим треба пропаґанди, пропаґанди і ще раз пропаґанди. А в нас що робиться? Нічого! Все спить, каригідно дрімає.

Пропаґанда — сміх людям сказати. Треба виїхати за границю, хтось незалежний, матеріяльно сяк-так забезпечений і такий, що міг би в нинішних обставинах без труду дістати пашпорт. Наприклад якийсь емерит. Не оглядється на ніщо. Емеритура кожного місяця капає...

— Але як її передати?

— Я вже про те подумав. Маю знайомого жидка, він доставив би мені.. хочу сказати: доставив би такому заступникові — де завгодно...

Ми розпрощалися, а я ще довго думав над тією справою: Може й справді вислати пана Щикаловича! Талант — безперечний, охота до праці величезна, лінія намічена, а головне: щомісяця емеритура капає — значить фінансово людина незалежна ні від оси Рим—Берлін, ні від розвори Париж—Льондон.

Галактіон Чіпка.

З кіна.

КІНО „АПОЛЬО": „ЖОЗЕТТА".

Завязка комедії проста, може вона навіть нагадує нам неодин фільмовий сюжет. Власник великої фірми, старий хрін, закохався в якійсь кабаретовій артистці і хоче з нею женитися. Два його дорослі сини, що ведуть самостійно підприємство, хотячи стримати батька від безглуздого подружжя оповідають йому вигадку про банкротство фірми і висилають його з Ню Йорку до іншого міста на переговори з головним вірителем. За той час вони рішили відтягнути кабаретову артистку від намреного подружжя ріжними хитрими заходами. Зявившись у кабареті на її виступі, вони не знають таксамо як решта публики, що артистка виїхала несподівано за своїм міліонером і що її заступає зовсім невідома молода дівчина. Знайомість обидвох братів з „артисткою", яка має всі прикмети наївної щирої дівчини доводить до цілої низки комічних сцен. Ролю молодої дівчини грає Сімона Сімон, що має теж нагоду показати свій гарний голос. Її партнери Роберт Юнг і Амече творять дуже приємний ансамбль.

Спортові новинки.

Нова організаційна схема футболу в давній Чехословаччині. У звязку з політичними й територіяльними змінами в Чехословаччині у найближчому часі мають перевести реорганізацію футбольних союзів. Як відомо, в Чехословаччині істнував державний футбольний союз, в якому містився також німецький та мадярський футбольний союз. Тепер організацію футболу в Чехословаччині змінять відповідно до витворених умовин. Покищо не відомо, як ці зміни виглядатимуть.

Голова ужгородської Руси міністром. Як відомо міністром внутрішних справ Закарпатської України став сенатор Е. Бачинський, довголітній голова спортового клюбу Русь та великий ентузіяст спорту.

Мадярська Державна Ліга. Футбольні змагання мадярської Ліги дали минулої неділі такі вислідки: Гунгарія — Електромош 2:1, Уйпешт — Цуґльо 4:0, Бочкай — Сеґед 1:1, Фебус — Шальґотарян 4:3, Сіркетаксі — Будафок 2:1, Кішпешт — Сольнок 2:1, ФТЦ — Уйпешт 3:1 (1:0).

Футбольну чашу СССР здобув цього року, як відомо, Спартак (Москва) у фінальній стрічі з Динамо (Київ). Перші змагання за чашу СССР відбулися в 1936 р. Тоді брало в них участь 96 дружин. Число суперників збільшилося в 1937 р. до 120, у 1938 р. до 286 дружин.

Театри.

Великий Театр.

Середа 12. X. год. 7.30 веч. „Галузка розмарину".

Четвер 13. X. год. 7.30 веч. „Галузка розмарину".

Пятниця, 14. X. год. 8.30 веч. Великий танцевий фестиваль.

Український Театр ім. І. Котляревського:

ТЕРЕБОВЛЯ:
12. X. Найвірніший чоловік.
13. X. Пригода в Черчі.
14. X. Лісова пісня.
15. X. Циркуля у запічку.
16. X. Зоря над Почаєвом.
З Теребовлі їде театр до Гермакова.

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

ХОРОСТКІВ:
12. X. Свупар.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СКОЛЄ:
12. 10. Мазепа.
13. X. Гетьман Полуботок.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Північ кличе".
АПОЛЬО: „Жозета" із Симоною Сімон.
АТЛЯНТИК: „Робін Гуд" з Еролем Флінном.
БАЛТИК: „Бурвій".
ВАНДА: „Гальжа", „Вулиця кн. Посефа".
ҐРАЖИНА: „За заслоною".
ЕВРОПА: „Павел і Гавел".
КАСІНО: „Золотоволоса" з Джанетою Мекдоналд.
КОПЕРНИК: „Парижанка" з Даніелею Даріє.
МАРУСЕНЬКА: „Матінка" (Молі Пікон).
МЕТРО: „Іх сто і вона одна.
МІРАЖ: „Царський курієр".
МУЗА: „Еспанський мотель".
ПАЛЯС: „Професор Вовчур".
ПАКС: „Верес".
РАЙ: „Жінки над прозастю".
РІЯЛЬТО: „Пташник з Тиролю".
РОКСІ: „Олімпіяда"
СВІТ: „Світла бульварів", „Не знала кохання".
СТИЛЕВІЕ: „Король бавиться", „Шеліг цвітів".
ТОН: „Зоро", „Герой наших часів" з Еролем Флінном.
УТІХА: „Зрадливе провалля" та ревія.
ХИМЕРА: „Пісеньвар Її Величности" (Беніяміно Джілі).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вул. Марійська)
„У країні білого слона".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Бразилія, Аргентина".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 12. жовтня 1938.

7.00 Ранішній девиз, 7.15 Муз. з пл., 7.45 Руханка, 8.00 Для шкіл, 8.10 Добрий-день наймолодшим, оповідання, пісеньки та мельодії, 11.00 Авд. для шкіл: Весілля на Курпях, 11.25 Сен-Саенс: Ш. Скрипк. концерт, пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Філядельфійська симф. орхестра, пл, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Для дітей і молоді: Концерт із участю А. Шлемінської, рецитації, пл., 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Господарські вістки, 16.15 Виховні моменти в навчанні, 16.20 „Сильветки лютністів", авд., рецитації, гітарове тріо, 17.00 Пілсудський у Магдебурґу, 17.15 Популярний концерт у вик. орх., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Свята на Гуцульщині, репортаж із таборів, 18.30 Наша мова, 18.40 Щасти одиниці, родинне добро чи суспільний інтерес, 19.00 Легарові мельодії у вик. сальон. орх., вокальний ансамбль, 20.35 Веч. девиз, Спортові вістки, Програма на завтра, 21.00 Оповідання про Шопена, форт., відчит, 21.45 Золотий вік поезії, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танк. музика у вик. орх., пісеньки, 22.05 Танк. музика у вик. орх., пісеньки, 22.35 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15 до 23.55 Стоковський диригує творами клясичної музики, пл. (Варшава II.).

Четвер, 13. жовтня 1938.

7.00 Ранішній девиз, 7.15 Музика з пл., 7.45 Руханка, 7.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Популярна музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: „Моцарт" муз. порадник для вселюдних шкіл, 11.25 Анатоль Лядов, із пл., 14.00 Концерт бавань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Світ у кольорах, гутірка для молоді, 15.15 Квасоти та ради, діяльог, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Господарські вістки, 16.15 Ремесло та ремісничі продукції, 16.35 Форт. твори М. Шимановської, 17.00 Мотори, 17.15 Авіяційні пісні у вик. орх., спів, форт.; 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Гигієна та безпека праці, хліборобська гутірка, Народи та пісні у вик. мандолінової орх., спів, 18.30 Про титули муз. творів, 19.00 Розр. концерт у вик. орх., Ол. Василевич, 20.35 Веч. девиз, спортові вістки, Програма на завтра, 21.00 Роля Польського Банку у відбудові господарки, 21.10 Симфонічний стиль, 21.40 Концерт орх. з участю скрипаля Зветка Балокович, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Традиції в житті, 22.25 Фільм. огляд, 22.35 Львівські пера: А. Л. Черни: Переклади поезій та фрагм. повісти Ю. Бандровського, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авд. 23.05 Закінчення авд., 23.05—23.55 Камер. музика, форт., скр., кларнет, віол. (авдис Варшава І. Радіо).

Пятниця, 14. жовтня 1938.

7.00 Ранішній девиз, 7.15 Музика з пл., 7.45 Руханка, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Година господині: Переховування городини й овочів взимі. Поранні вступні вістки, гр. пл., 11.00 Для шкіл: „Краковяки та верховинці у короля Стефана", авд. для старших дітей, 11.25 Оперетові увертури під дир. відомих капельників, гр. пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, **14.10 Фортепянові твори у вик. Романа Савицького,** 14.30 „Чорний Метей" фрагм. із повісти Валерія Лозінського, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 На широкім світі, авд. для молоді, 16.20 Спортовий порадник, 15.30 Музика у вик. сальон. квартету, 16.00 Господарські вістки, 16.15 Гутірка з хорами, 16.30 Пісні у супр. форт., 16.50 Суспільний інстинкт у риб, 17.00 Камер. мініятури у вик. квартету, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Театр Уяви: „Довг" драма А. Рибіцького, 18.00 Для села: Не повторюймо помилок у передвоєнних управах. Музика з пл., гутірка, 18.30 Театр Уяви: „Айнштайнова теорія" комедія А. Цвойдзінського, 19.20 Розр. концерт у вик. смичк. ансамблю, сопран, форт. дуєв, 20.35 Веч. девиз, Метеорол. та спортові вістки, програма на завтра, 1.00 Хор. у супр. форт., 21.15 Симф. концерт у вик. орх., віол., 22.20 Література по рецепті „соціялістичного реалізму", 22.45 Актуальний репортаж, 22.55 Інформ. авд., 23.05 Закінчення авд., 23.15—23.55 Дрібні твори великих композиторів з пл. (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 12. жовтня 1938.

БЕРЛІН 21.00 Південні муз. архаїзми, орх., концерт. БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Пісні, 22.15 Арії БУДАПЕШТ 18.20 Симф. орх., 18.30, 19.00 Циг. музика, 20.10, 21.00, 22.00 „Весела вдова" оп. Легара, ВІДЕНЬ 16.00 „Кафе феркерт" розр. авд., 18.20 Пісні, нар. музика, 19.00 Форт., КОПЕНГАГЕН 0.00, 21.00 „Аїда" оп. Верді, І. і II. дія, ЛІЛЬ 21.30, 22.00, 23.00 „Борис Годунов" оп. Мусоргського, III. і IV. дія, РАДІО ПАРІ 18.00 Розр. концерт, 21.30 Форт. рециталь, СТОКГОЛЬМ 19.30 Концерт військ. орх., 20.50, 21.00 Симф. концерт.

Четвер, 13. жовтня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. концерт, квінтет, 19.45 Вечірній гомін, БІЛГОРОД 20.00 Пісеньки, 22.15 Скрипка, БРЮССЕЛЬ ФЛЯМ. 21.00 22.00 „Пташник з Тиролю" оп. Целера, БУДАПЕШТ 17.00 Танк. музика, 19.20 20.00 21.00 22.00 Опера, ЛІОН 21.30 22.00 23.00 „Боккачіо" оп. Суппе, РАДІО РОМАНІЯ 20.15 21.00 Симф. концерт, РАДІО ПАРІ 21.15 Спів, 21.30 22.00 23.00 24.00 Опера, СТОКГОЛЬМ 19.30 Радіорапсодія, 21.05 Скандинавська музика, 22.15 Орг. і віол. музика.

Пятниця, 14. жовтня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.10 21.00 Бетовенівський концерт, БІЛГОРОД 20.00 Популярний концерт, 21.00 Комедія, 22.15 Форт., БУДАПЕШТ 12.05 Орх. концерт, 13.30 Популярна музика, 18.30, 19.00 Військ. орх., 21.40, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 18.15 Розр. концерт, 13.30 Твори Брамса та Вольфа, 18.00 Молодь грає і співає, 18.45, 19.00 Весела співаночка, авд., 20.10, 22.00 Із клясичних оперет, 22.30 Легка і танк. музика, ЛИҐТІ 19.05, 20.00 Симф. концерт, дир. Шнефойгт, РАДІО ПАРІ 21.15 Мельодії, 21.30, 22.00, 23.00 „Le Paradis ... perdu" муз. легенда, ШТУТҐАРТ 19.15, 20.00, 21.00 „Аїда" оп. Верді.

Радіокутик.

ТЕЛЕВІЗІЯ НА ТОРГАХ В ЮГОСЛАВІЇ.

Між 10. та 19. вересня ц. р. відбулися у Білгороді осінні торги, на яких вперше в Югославії переведено телевізійні покази. З павільону, де заінстальовано телевізійний висильник, вислано за день 6 великих та різноманітних програм, які можна було оглядати з чотирьох пунктів торгів.

БОРОТЬБА З РАДІОВИМ ЗАКОЛОТОМ У НІМЕЧЧИНІ.

Все більше поширюється акція німецької пошти в напрямі поборювання заколотів в радіовому відборі. Наглядним доказом того є факт, що хоча число радіослухачів все зростає, кількість зголошуваних заколотів не збільшується. Тепер персонал, який займається поборюванням заколотів має нове завдання до виконання. Він мусить перевести поміри напруги поля всіх німецьких станцій. Для цієї мети служать спеціяльні авта, засоблені в малі помічничі антени та інструменти для помірів напруження поля. Завдяки цим помірам поодинокі поштові дирекції можуть відтворити собі докладну картину умовин радіового відбору на їх просторі.

ВІДЕНСЬКІ ЕПІЗОДИ.

Радіовисильня Брюссель І вислала недавно оперетку Оскара Штравса п. н. „Три вальси". Трьохактова оперетка показала нам Відень в трьох періодах: в році 1865, коли віденці досліпно гаулили за балетом, в 1900 році, коли царила оперета і в 1938 році, в часі кінематографу. Геройками оперетки, які по черзі відтворювала паризька артистка Габріеля Рієторі є: прімабалерина Фанні, її донька Івета, оперетова співачка та її внучка Ірина, фільмова зірка.

БІРЖА.

Львів, 11. жовтня 1938.

ГРОШІ

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·42—89·95. Долари америк. 5.31·50—5 29·00. Долари канад. 5.28·50—5 26·00. Фльорени гол. 290·14—289·10. Франки фр. 14·36—13·26. Франки шв. 121·9—12..10. Фунти анг. 25·65—25·49. Гульдени данц. 10·25—99·75. Корони чеськ. 10·75-10·40. Корони дун. 114·50—112·55 Корони норв. 128·83—127·90 Корони шв. 132·15—131·15. Ліри італ. 20·2—19·69. Марки фінлян. 11·31—11·09. Марки нім. срібні 100·9—97·00. Тель Авів 23·40—21·70.

Папери.

4 % нів. проц. внут. 67·00—66.00 3 % інв. 1 ем. 84·75 серія неконт. 2 ем. 84·50. серія 94·75, 5 % конвер. 68·00, 4 прем. дол. 42·88, 4 консоліц. 63·50—66 25.

Акції.

Банк Польський 120·50 Цукор 38·50 Вугіль 12·50—31·50, Лільпоп 99·50—99·00 Островець 66 25. Страхові 44·25.

Тенденція дещо сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, дня 11. жовтня 1938.

1 кг. масла десер. бльок без оп. 2·75 зол.
1 кг. масла бочков. зол. з опак. 2·50 зол.
молоко 14—15 сот
1 кг. яєць 1·10—1·15 зол.

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко одержана.

Оповістка.

Допомоговий Фонд при НТШ звертається з проханням до всіх тих, що коли-небудь побирали допомоги та позички від НТШ. чи інших Товариств, звернути свій довг хочби в малих місячних ратах і не вираховувати Допомоговий Фонд на витрату грошей на пригадки. Гроші слати на адресу Наукового Товариства ім. Шевченка Львів, вул. Чарнецького 26, або чеком Промбанку ч. 506.778 для Допомогового Фонду. 2108 [illegible]

Загальні Збори Львівського Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи" будуть у понеділок, 31. жовтня 1938 р. в год. 9. у Львові при вул. Руської ч. 22. І. пов. (через ґалерію) в залі „Львівської Бесіди" (Народний Дім) з звичайним порядком нарад. На випадок браку комплєту в 9. год. Загальні Збори відбудуться годину пізніше при всякій небудь числі делєґатів. В 8. год. відправиться за померлих членів Богослуження в Преображенській церкві. — Рада Львівського Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи". 2108

Загальні Збори Кружка Рідної Школи ім. Тараса Шевченка відбудуться в неділю 16. жовтня 1938 в домівці при вул. Сулімського 23 в год. 5. вечір. — Старшина Кружка. 2108 12

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Руська [illegible]